

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ЧЕКАН О. І. Теоретико-методологічні аспекти освітнього процесу сучасного дошкільника з ООП	211
ЧЕКАН О. І., ДОЧИНЕЦЬ Г. Д., ВОВЧОК В. М. Ігрова діяльність як чинник розвитку зв'язного мовлення дітей із ЗНМ	213
ЧЕКАН О. І., ЛУКАЧИНА Л. В., ЧУБИРКО К. Я. Наукові підходи щодо розвитку ігрової діяльності у дитини- дошкільника, що має ООП	215
ЧЕКАН О. І., МАРКУСЬ Ю. М., МАТЬОЛА І. В. Особливості пізнавальної діяльності дітей з ООП	216
ЧЕРЕПАНЯ М.Т. Соціальні інституції Закарпаття першої половини ХХ століття	218
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., МАТЕНЬКО Д. Театралізована діяльність у ЗДО як засіб музично-естетичного розвитку дітей	220
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., ЧЕХ Н. Особливості формування соціально-моральної особистості в умовах співпраці закладу дошкільної освіти і сім'ї	222
ЧОВРІЙ С. Ю. Актуалізація ретродосвіду присвоєння кваліфікації вчителям початкових шкіл на Закарпатті (друга половина ХІХ – 40-і роки ХХ століття)	224
ШВАРДАК М.В. Особливості прийняття управлінських рішень керівником закладу освіти	226
ШВАРДАК М. В., ГИЧКА Т. І. Якість освіти: суть поняття та особливості оцінювання	227
ШКРІБА С. Стежками дитинства Івана Ющука	229
ШУТІЙ М.В., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Використання методів проблемного навчання на уроках у початковій школі	231

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

БАРЧІЙ М.С., ВОРОНОВА О.Ю. Психологічні аспекти дистанційного навчання в сучасних умовах.....	234
БОБИРЕВА О.С. Концептуальний, змістовий та процесуальний рівень розробки інтерактивних технологій під час формування фахової компетентності у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.....	236
БРЕЦКО І. І., ВАРГА В.С., БУЧМЕЙ І.І. Психологічні особливості становлення емоційної компетентності студентів.....	238
ВАРГА В.-Д.М., БАРНА Х.В. Характеристика рівнів загального недорозвинення мовлення.....	240
ВАРГА В.С., БУЧМЕЙ І.І., КИСЛЯК Н.С. Психологічні особливості старшого шкільного віку.....	241
ВЛАСЮК С.І., ЧЕРЕПАНЯ Н.І. Фактори впливу на формування психофізичного здоров'я дітей дошкільного віку.....	243
ГАВРИШКО С.Г., ІЛЬКАНИЧ Н. М. Особливості мотивації учнів початкової школи до занять фізичними вправами.....	245
ГАРАПКО В. І. Роль групової роботи у навчанні писемного мовлення англійською мовою старшокласників.....	247
HERSTSOVSKA N., HUDACHEK V. Components of the content of lexical competence.....	249
ГЛАГОЛА Є., ТЕЛИЧКО Н. Комунікативний підхід як основа методики формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.....	250
ДЕЯК В.В., ІВАНОВА В.В. Психолого-педагогічні засади словесної творчості дітей дошкільного віку.....	252

іграх намічаються зв'язки між персонажами, проте вони слабо узгоджені і задаються їх включенням у спільну ситуацію. Як відзначає Г.А. Урунтаєва, тут можливі три варіанти дій. Перший передбачає два персонажі, один з яких - об'єкт дії іншого, наприклад перукар і клієнт. Другий складається з самостійних дій, включених у спільну для персонажів ситуацію: машиніст і пасажири. В третьому персонажі обмінюються діями: покупець вибирає товар, а продавець зважує. До кінця 3 р. спостерігаються сюжети, в яких разом з набором дій задані і деякі відносини між персонажами. Наприклад, відносини керівництва і підпорядкування в грі «дитячий садок», коли вихователь веде заняття, а діти слухають. Або поєднання керівництва і підпорядкування з рівноправним обміном діями, коли в цій же грі зображаються відносини між вихователем і батьками дітей [4].

Аналізуючи наукові підходи щодо розвитку ігрової діяльності у дитини-дошкільника, що має ООП, хочемо більше уваги зацентувати особливості дітей з ООП.

Отже, особа з особливими освітніми потребами – особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту. Наявність особливих освітніх потреб визначає Інклюзивно-ресурсний центр після проведення комплексної оцінки розвитку дитини.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція: наказ № 33 від 12.01.2021 р. МОН України. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 17.11.2021).
2. Виготський Л. С. Проблема розумової відсталості дітей з ООП. Москва, 1956. С. 453-480.
3. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Київ: Рад. школа, 1973. 145 с.
4. Ушинський К. Д. Мельничук О. С. Людина як предмет виховання. *Історія педагогіки України*. Кіровоград, 1998. С. 121–153.

УДК 37.011.3-056.2/.3:159.954/.955(043.2)

ЧЕКАН О. І., МАРКУСЬ Ю. М., МАТЬОЛА І. В.
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ООП

Основний контингент допоміжної школи становлять діти із ООП, оскільки рівень їхнього розвитку, за умови проведення корекційної роботи, дозволяє їм оволодіти певним освітнім рівнем і нескладними професійними навичками.

Найбільш несформованими (у порівнянні з нормальними однолітками) у дітей з ООП виявляються вищі психічні процеси (мислення, мовлення, пам'ять), хоча й інші (увага, сприймання, відчуття) – можуть бути недорозвиненими [1].

Пізнавальна діяльність дітей з ООП і дітей з нормальним інтелектом ґрунтується на однакових законах теорії пізнання. Але психічна діяльність дітей з ООП характеризується особливостями, які відрізняються від її нормальних

однolitків [4]. У дітей з ушкодженою нервовою системою відчуття і сприймання формується уповільнено із великою кількістю особливостей та недоліків.

Відчуття та сприймання – перша сходинка пізнання навколишнього світу, яка важлива на всіх етапах життєдіяльності.

Уповільненість темпу сприймання поєднується із значним звуженням обсягу сприймання. Дослідження М.М. Нудельмана показало, що в одному і тому ж міському пейзажі, побаченому у вікно діти з ООП бачили менше предметів ніж діти з нормальним інтелектом. Це дає підстави І.М. Соловійову говорити про те, що багатопредметна ділянка дійсності виявляється для дітей з ООП мало предметною. Ця слабкість обзору пояснюється особливостями руху погляду. Те, що нормальні діти бачать відразу, діти з ООП – послідовно, стверджує І.М. Соловійов. Діти з ООП погано розрізняють подібні предмети. Так, наприклад, за даними О.М. Кудрявцевої вихованці в класі допоміжної школи плутають білку з кішкою, годинник з компасом, тощо [2].

Діти з ООП в першу чергу помічають знайомі об'єкти серед незнайомих. Найбільш виразною особливістю сприймання розумово дітей з ООП є їх інактивність. Дивлячись на будь-який предмет, вони не прагнуть роздивитися його в деталях, розібратися в його властивостях; вони задовольняються загальним впізнаванням предмета. Про інактивний характер сприймання свідчить невміння дітей з ООП вдивлятися, шукати та знаходити будь-які об'єкти, вибірково розглядати якусь частину оточуючого світу, відволікатись від непотрібних у даний момент яскравих та привабливих сторін об'єкту сприймання [3].

Поєднання таких двох особливостей сприймання, як обмеженість обсягу та сповільненість його темпу, значною мірою визначає своєрідність цього процесу у дітей з ООП. Ця своєрідність полягає в тому, що діти з ООП дуже погано відображають зв'язки та співвідношення між об'єктами, що сприймаються. Малий обсяг сприймання заважає дитині бачити водночас кілька об'єктів, вона їх бачить послідовно, дитина не бачить зв'язку між ними [1].

Своєрідність сприймання дітей з ООП великою мірою зумовлюється бідністю їх минулого досвіду. І навпаки, бідність минулого досвіду дітей з ООП пов'язана з недостатністю самого процесу сприймання [2].

У дітей з ООП, особливо у тих, які тільки починають навчатися, розвиток мимовільного сприймання переважає над розвитком довільного. Спочатку діти з ООП не вміють при сприйманні керуватися поставленими завданнями, вони легко відволікаються від нього і гублять при цьому об'єкт сприймання.

Процес сприймання дітей з ООП значно розвивається під впливом навчання і виховання. За даними К.І. Вересотської з віком темп зорового сприймання вихованців стає швидшим. Також, з віком покращується гострота зору, повнота оглядання, специфічне впізнавання, впізнавання предметів пред'явлених у незвичному ракурсі [3].

Отже, розвиток відчуттів та сприймання може відбуватись спонтанно завдяки поступовому відновленню вищої нервової діяльності. Завдяки цьому стають більш рухливими та сильними нервові процеси, прискорюється, темп та

точність відчуттів та сприймань. Розвиток відчуттів та сприймань може здійснюватись під впливом формування вищих нервових функцій.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція(sad) наказ № 33 від 12.01.2021 р. МОН України. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 17.11.2021).
2. Виготський Л. С. Проблема розумової відсталості дітей з ООП Москва, 1956, С. 453-480.
3. Ушинський К. Д. Мельничук О. С. Людина як предмет виховання. *Історія педагогіки України*. Кіровоград, 1998. С. 121–153.

УДК 373.2 (477) (09):001.8

ЧЕРЕПАНЯ М.Т.
Мукачівський державний університет

СОЦІАЛЬНІ ІНСТИТУЦІ ЗАКАРПАТТЯ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Перед угорським урядом на початку ХХ століття постала проблема, пов'язана з особливою увагою щодо вирішення питання створення спеціальних закладів, які б могли не тільки забезпечити повне утримання дітей-сиріт і дітей, які потребували спеціального догляду, але й забезпечити їх повноцінний розвиток, освіту і виховання, для чого були прийняті два важливі закони – Закон VIII «Про державні дитячі притулки» (1901 р.) [1] та Закон XXI «Про дітей, які досягли 7-річного віку та потребують державної допомоги» (1901 р.) [2]. У Законі VIII «Про державні дитячі притулки» визначено, що суб'єктами, які підпадають під його дію, є діти, що офіційно вважаються покинутими та яким не виповнилося 7 років. Так, у § 1 зазначається, що для цієї категорії дітей необхідно відкрити державні центри по догляду за дитиною (дитячі притулки) як у м. Будапешт, так і в інших регіонах країни. Зокрема, «державні дитячі заклади в інших регіонах держави, – зазначається в документі, – можуть створюватися за умови наявності там дитячих установ і спроможності місцевих громад забезпечити належним чином їх життєдіяльність» [1, §1]. У державних дитячих притулках можуть перебувати лише діти хворі, слаборозвинені, а також такі, які потребують особливого догляду та медичного обслуговування; інші – влаштовуються поза такими закладами [1, § 2]. Адже, дітей-сиріт держава намагалася за наявності родичів або близьких осіб передати найперше в сімейні форми виховання. На початку ХХ століття на угорській території Австро-Угорської імперії функціонувало 17 державних дитячих притулків. Причому вони діяли як на внутрішніх угорських територіях (9 притулків), так і на прилягаючих до імперії землях (8 притулків) [3, с. 159]. Закарпатські землі саме належали до прилягаючих, і, відповідно, тут функціонував державний дитячий притулок з центром у м. Мукачеві. Регіональні державні дитячі притулки підпорядковувалися центральному державному дитячому притулку в м. Будапешт. У 1904 р. розпочалося будівництво Надьсевлюшського дитячого будинку (тут: тепер м. Виноградів – М.Ч.). Слід зазначити, що заклад відповідав

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>